

СТАНОВИЩЕ

от доц. Гертана Георгиева Петрова, дм

Ръководител катедра „Сестрински грижи“, Факултет обществено здраве,

МУ - Плевен

на дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“

Професионално направление: **7.4. Обществено здраве**
Научна специалност: „Управление на здравните грижи“

Автор: **Анелия Иванова Чифлигарска**

Форма на докторантурата: **докторант на самостоятелна подготовка**
Катедра: „Общественоздравни науки“, Факултет обществено здраве, МУ-Плевен.

Тема: **ОРГАНИЗАЦИОННО – УПРАВЛЕНСКИ АСПЕКТИ НА ОБУЧЕНИЕТО ПО ХИРУРГИЧНИ ГРИЖИ В СПЕЦИАЛНОСТ „МЕДИЦИНСКА СЕСТРА“**

Научен ръководител: **доц. Макрета Тодорова Драганова, дм; Медицински университет – Плевен, ФОЗ, катедра „Общественоздравни науки“**

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Със Заповед на Ректора на МУ-Плевен № 2712/15.10.2019 г. съм определена за член на научно жури. След проведено първо заседание на научното жури на 18. 10. 2019 г. съм определена да изготвя становище.

Представеният комплект материали на електронен носител е в съответствие с Процедурата за придобиване на ОНС „Доктор“ в МУ – Плевен и Правилникът за развитие на академичния състав в МУ-Плевен от 18. 04. 2011 г.

Докторантът представя пет публикации в пълен текст, свързани с разработения дисертационен труд.

Дисертационният труд е изложен на общо 210 страници (включително литература и приложения), като цяло много добре подреден и структуриран. Онагледен е с 27 цветни фигури и 29 цветни таблици. Съдържа и 20 приложения.

Представяне на докторантката с акцент върху биографични данни във връзка с процедурата:

Ас. Анелия Иванова Чифлигарска е родена на 28.11.1970 г. в гр. Плевен. През 1990 г. се дипломира като „Медицинска сестра-общ профил“ в ПМИ „Д-р И. Бешев“ гр. Плевен.

През 2006 г. завършва МУ-Плевен, специалност „Здравни грижи“ на ОКС „Бакалавър“. През 2007 г. „Управление на здравните грижи“ на ОКС „Магистър“ във ФОЗ, МУ-Плевен. От 2015 г. има присъдена специалност по „Медицинска педагогика“

от МУ – София. В цялостното и творческо и професионално развитие, добро впечатление създава и участието и в многобройни курсове за продължаващо обучение.

Докторантката Анелия Чифлигарска започва трудовия си път през 1991 г. като медицинска сестра в Трета поликлиника - гр. Плевен. От 2007-2010 г. заема ръководна длъжност главна медицинска сестра в МБАЛ-Плевен към ВМА-София. От 2011 г. е назначена като преподавател, а по-късно и асистент в катедра „Сестрински хирургични грижи“ на ФЗГ, МУ – Плевен, която длъжност заема и в момента.

2. Оценка за личното участие на докторанта в дисертационния труд

Цялостният дисертационен труд е в обем от 161 стандартни машинописни страници, онагледен с 27 фигури, 4 схеми, 29 таблици и 20 приложения.

Темата, която ас. Анелия Чифлигарска е избрала до момента е разработвана предимно в практическа насока. Много добрата и подготовка на преподавател, както и дългогодишния и професионален опит и позволява да извърши задълбоченото и разгърнато изследване.

Авторът показва и добра осведоменост по разглеждания проблем, а също и по граничните му области. В предложения труд тя цитира общо 193 литературни източници, от които 153 на кирилица и 40 на латиница.

Литературният обзор е в рамките на 49 страници, оформен и структуриран добре. От литературния обзор проличава не само много добрата информираност на докторанта, но и точност и адекватност към разглежданата проблематика. Изхождайки от еволюцията на хирургичните грижи в Света, Европа и България, ас. Анелия Чифлигарска откроява актуалността на разглеждания пробелм.

Бих искала да отбележа, като положително и това, че ас. Анелия Чифлигарска описва нормативната база, регламентираща обучението по хирургични грижи, а също и продължаващото обучение на медицински сестри в Европа в областта на хирургичните грижи. Добро впечатление прави факта, че след направения преглед на литературата докторанта систематизира шест извода и синтезира кратко заключение, което от своя страна придава завършен вид на литературния обзор.

Много прецизно е разработана **втора глава: Цел, задачи и методология на проучването**. В тази глава двете работни хипотези са поставени добре, целта ясно, точно и прецизно формулирана. За реализиране на целта са посочени оптимален брой 6 задачи.

По своя характер проведеното проучване е социологическо с използване на социологически методи (анкетен метод, документален метод и наблюдение). В проучването вземат участие 547 лица разпределени както следва: студенти от сп. „Медицинска сестра“ 232, преподаватели по здравни грижи 42, медицински сестри/професионалисти по здравни грижи 273.

Първичната социологическа информация е събрана чрез пряка групова и пряка индивидуална анкета с три вида въпросници (анкетни карти) за трите групи респонденти, създадени специално за целите на проучването. Въпросниците са оригинална авторска разработка и са одобрени от Комисията по етика на научно-изследователската дейност при Медицински университет – Плевен.

Проведено е външно явно наблюдение, в естествени условия, без използване на инструментални средства, като за целта са използвани протоколи за индивидуално наблюдение на студентите, в които данните се регистрират от самия докторант.

Трета глава: Резултати и обсъждане определям като особено ценна и с най-голяма тежест и принос за облика на цялостното дисертационно проучване. Собственото прочуване на ас. Анелия Чифлигарска се основава на съпоставката на данните от официалната документация с анализа на резултатите от проведените релевантни собствени проучвания. Резултатите са представени в таблици и цветни фигури с подходящ дизайн. Давам висока оценка и на текстуалната част. Получените резултати и тяхното обсъждане, отговаря в пълна степен на заложената хипотеза, цел и задачи от докторанта, като анализът на представените материали дава възможност за достигане до изводите.

С цел да се обективизират практическите умения на стажантите от специалност „Медицинска сестра“, по отношение на хирургичните грижи е проведено външно явено наблюдение, в естествени условия, без използване на инструментални средства, като за целта са използвани протоколи за индивидуално наблюдение на студентите, в които данните се регистрират от самия докторант. **Определям като значим успех за цялата работа** както разработените за целта авторски протоколи за наблюдение със съдържащите се методологично и хронологично описани дейности, свързани с хирургичните грижи така и провеждането на наблюдение в естествена среда.

Практическата насоченост на настоящия дисертационен труд е в посока оптимизиране обучението на студентите от специалност „Медицинска сестра“. За целта са разработени учебна програма за свободноизбираема дисциплина „Иновации в хирургичните грижи“, която да се приложи в базовото обучение на специалност „Медицинска сестра“ и формуляр „Специфични хирургични компетенции“, който да дообогати дневника на стажанта, включващ конкретен брой хирургични дейности.

Изводи: Формулирани са 7 извода, които произтичат правилно и логически от анализа на резултатите.

Препоръки: Изведени са адекватно адресирани и уместни препоръки в три основни направления: към висшите училища обучаващи студенти от сп. „Медицинска сестра“, към „Министерството на здравеопазването“ и към БАПЗГ.

Приноси: Приносите дефинирани от докторанта са обобщени в две основни групи с по четири приноса: с теоретично-познавателен характер и с приложен характер.

Докторанта оформя и кратко заключение, което придава завършен вид на цялото дисертационно проучване.

Авторефератът е в обем от 52 страници и отговаря на изискванията за изготвяне на такъв вид труд. Съдържанието и оформлението му създават пълна представа за цялостния дисертационен труд.

Във връзка с настоящия дисертационен труд са реализирани 5 публикации и 7 участия в научни форуми. От петте публикации в пълен текст, три са отпечатани в Български списания, 1 в сборник доклади в пълен текст в България, 1 в списание в чужбина. На четири от публикациите докторанта е първи автор. От изнесените седем научни съобщения, шест са на научни форуми в България, 1 на научен форум в чужбина. На всички докторанта е първи автор. Публикационната активност, както и

участието в научни форуми са равномерно разпределени през целия срок на обучение в ОНС „Доктор“.

Критични бележки: В качеството ми на член на подсилен катедрен съвет, имах възможност да се запозная с работата преди предварителното обсъждане/апробация на дисертационния труд. Докторантът се е съобразил с всички мои препоръки, като направените от мен забележки са отстранени. В този си вид работата има напълно завършен облик.

Лични впечатления. Нямам.

В заключение бих изразила моето убеждение, че представеният дисертационен труд притежава всички изискващи се качества за подобен род труд и е дисертабилен. Обемът и качествата му, напълно съответстват на критериите за такъв род разработки.

Дисертационният труд показва, че ас. Анелия Чифлигарска **притежава** задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност „Управление на здравните грижи“, като **демонстрира** качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване, под научно ръководство.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от разгледаните по-горе: дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, както и публикации и съобщения с цел неговото популяризиране и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „Доктор“** на ас. Анелия Чифлигарска в докторска програма по „Управление на здравните грижи“.

4.11. 2019г.

гр. Пловдив

Изготвил становище:.....

доц. Гергана Петрова, дм